

[Lasse Budtz]

tikammerater. Heller ikke her er man i tvivl om, at SS-20 våbenets farlighed er stor, og at våbenet har en evne til at forrykke balancen. Men i det hollandske socialdemokrati siger man som hos os, at netop derfor må man prøve en forhandling for om muligt at søge at forhale eller helst hindre den nye spiraludvikling.

Jeg skal ikke skjule, at en fremtrædende hollandsk politiker, forhenværende udenrigsminister Max van der Stoel, ved to lejligheder har foreslået Sovjet, at de fastfros deres udvikling af SS-20 raketterne og vi så undlod at træffe en principbeslutning nu. Første gang han kom med forslaget, uforbindende, naturligvis, men som en prøveballon, var, da van der Stoel forhandlede sammen med en delegation fra Socialistisk Internationale i Moskva. Anden gang var, da en sovjetisk delegation besøgte Holland. Begge gange sagde russerne klart nej. Men Max van der Stoel er stadig væk indstillet på, at man må prøve forhandlingsvejen, og at Holland kun vil deltage, hvis den viser sig at være ufarbar.

Den forhenværende statsminister Joop den Uyl er ikke i tvivl om, at forhandlingen må prøves. Vi har alle tiders chance for at vinde nye venner overalt i verden, hvis NATO optræder som den forhandlingsvillige, som den moderate, siger han, og han tilføjer, at vi jo ikke løber nogen risiko, fordi raketterne alligevel først kan være operationelle i 1983.

Men vil russerne forhandle? Udenrigsminister Gromykos udtalelser for nylig i Bonn gik ud på, at man kun vil forhandle, hvis principbeslutningen ikke træffes, og det kunne selvfølgelig inspirere os til at tøve en kende, men udtalelsen kan meget vel være taktisk. Der foreligger andre sovjetiske udtalelser om, at man vil forhandle under alle omstændigheder. Men hvilken holdning eller opfattelse af holdningen der nu end er rigtig, kan det kun gavne forhandlingsklimaet, hvis vi risikofrit udskyder afgørelsen et halvt år og tilbyder en øjeblikkelig drøftelse uden at afvente igangsættelsen af SALT III. Der er ikke tid til det. Sovjet udvider sit arsenal med ca. 50 SS-20 raketter om året, og det kan vare 1 år, inden SALT III overhovedet begynder at udvikle sig til realitetsforhandlinger, og det kan vare 8 år, inden man når et resultat. Til den tid vil begge parter naturligvis have udvidet deres lagre af mellemstanceraketter betydeligt.

Vores forslag skal også opfattes på den måde, at vi gerne vil medvirke til at få forhandlingerne i gang øjeblikkelig, helst i januar. Jeg skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at man i Vestunionen seriøst drøfter et forslag om en udsættelse på halvandet år. Jeg kender ikke resultatet af disse overvejelser i dette øjeblik.

Hvis man fulgte vort forslag, ville det også gavne forhandlingerne i forbindelse med andre nedrustningsbestræbelser. Det ville gavne atmosfæren og måske åbne nye muligheder. Det gælder, som udenrigsministeren allerede har været inde på, den kommende Madrid-konference, der er næste opfølgning af Helsingforslutakten; det gælder den franske plan om en europæisk nedrustningskonference; og det gælder ikke mindst MBFR-forhandlingerne om gensidige, balancerede troppereduktioner, i første omgang i den europæiske centralregion og forhåbentlig på et senere tidspunkt flankerne.

I den forbindelse er der grund til at fremhæve det positive vesttyske forslag om en begyndende udtynding af de to supermagters tropper i Centraleuropa.

Socialdemokratiet erkender selvsagt Danmarks begrænsede indflydelse på dette felt, hvor der ikke, som så mange tror, foreligger nogen vetomulighed. Men vi kan puffe lidt til udviklingen til fordel for afspændingsmuligheder, og det ville være helt i tråd med dansk sikkerheds- og afspændingspolitik og ikke – det understreger jeg – i strid med vor NATO-politik. Det forekommer os især nærliggende at foreslå det, fordi det kan gøres ganske risikofrit militærstrategisk set: hvis Sovjet ikke vil være med, kan planerne meget hurtigt realiseres, men vi mener det faktisk alvorligt, når vi har sagt, at vi må prøve at stoppe oprustningsspiralen.

Jeg må derfor appellere til forståelse for dette ærlige socialdemokratiske synspunkt, som har en enig socialdemokratisk folketingsgruppe og for øvrigt også hovedbestyrelse bag sig.

Endelig vil jeg gerne sige, at jeg tror, denne debat er meget nyttig. Vi diskuterer for sjældent disse problemer, og i virkeligheden tror jeg, vi burde sikre, at der finder en permanent løbende sikkerheds- og afspændingsdebat sted i Danmark. Det kan efter min mening gøres på flere måder, men det kan vi jo komme tilbage til ved senere lejligheder.